

ENGELLİ BİREYLERİN YARARLANABİLECEĞİ SOSYAL HAKLAR

SEYDİŞEHİR REHBERLİK ve ARAŞTIRMA MERKEZİ

İÇİNDEKİLER

Engelli Aylığı (2022 Sayılı Kanun Kapsamında).....	2
Engelli Bakım Hizmetleri	4
Engelli Kimlik Kartı.....	8
İndirimler	10
İş – İstidam.....	13
Mesleki Eğitim.....	16
Muhtaç Aylığı	16
Sosyal Yardımlar	17
Vergi İndirimi ve Araçlar.....	18
Yardımcı Araç, Gereç ve Cihazlar	27
Yaşlı Bakım Hizmetleri	28

ENGELLİ AYLIĞI (2022 Sayılı Kanun Kapsamında)

1. Engelli Aylığı Nedir?

Toplumda genellikle “engelli aylığı” olarak bilinen 2022 sayılı “65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanununun” ilgili maddelerince bağlanan aylıktır. Ekonomik yoksunluk içinde bulunan; 18 yaşından büyük engelli bireyler ve kanunen bakmakla yükümlü olduğu 18 yaşını tamamlamamış engelli yakını bulunan Türk Vatandaşlarına aylık bağlanmaktadır. Üç aylık olarak ödenen bir aylıktır. Engel oranına göre aylığın miktarı değişmektedir.

2. Engelli Aylığını Kimler Alabilir?

Yetkili hastaneden alınmış engelli sağlık kurulu raporuna göre “engelli” (engel oranı %40-%69) ve başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek derecede engelli (engel oranı%70 ve üzeri) olan,

- Kanunen bakmakla yükümlü kimsesi bulunmayan,
- Sosyal güvenlik kurumlarından her ne ad altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlanmayan,
- Nafaka bağlanmamış veya bağlanması mümkün olmayan,
- Mahkeme kararıyla veya doğrudan bir mevzuat gereği bağlanmamış herhangi devamlı bir gelire sahip bulunmayan,
- Her türlü gelirleri toplamının aylık ortalaması, kanunla belirlenen muhtaçlık sınırının altında olan kişiler ile;

Yukarıdaki koşullara sahip olup kanunen bakmakla yükümlü olunan 18 yaşını tamamlamamış engelli yakını bulunanlar, bakımının fiilen gerçekleşmesi ve aylık ortalama gelirinin kanunla belirlenen muhtaçlık sınırının altında olması kaydıyla bu aylıktan faydalanabilir.

Sosyal güvenlik kurumundan, yetim aylığı almakta olan engelli bireylerin aylık veya gelirleri, alacağı engelli aylığından az ise aradaki fark ilgili sosyal güvenlik kurumu tarafından karşılanacaktır.

3- Aylık Bağlanması İçin Gerekli İşlem ve Belgeler Nelerdir?

2022 sayılı Kanunun 5.maddesi uyarınca bağlanacak aylıklara ilişkin başvurular, kişilerin adrese dayalı nüfus kayıt sisteminde kayıtlı ikametgâhının bulunduğu Vakfa yapılır. Başvuruların şahsen ve yazılı olması esas olmakla birlikte başvuru işleminin kanunî temsilciler tarafından yapılması hâlinde mahkemeden alınmış karar örneği, vekil tarafından başvuru yapılması hâlinde vekâletname örneği başvuru formuna eklenir.

Yaşlı aylığı başvurularında, herhangi bir belge talep edilmemesi esastır.

Engelli aylıkları ve 18 yaş altı engelli yakını aylığı başvurularında aşağıdaki belgeler istenir.

a) Engelli aylıkları başvurularında, engelliler için sağlık kurulu raporunun aslı ya da noter/hastane başhekimliği tarafından onaylı sureti veya Sağlık Bakanlığı veri tabanından elektronik olarak paylaşılan rapor bilgileri kabul edilir. Bununla birlikte özürlü sağlık kurulu raporu suretlerine Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vâkufı Müdürlerince, aslının ibraz edilmesi kaydıyla “aslı gibidir” onayı verilir.

b) 18 yaş altı engelli yakını aylığı başvurularında; engelliler için sağlık kurulu raporunun yanında, kanuni velisinin olmadığı durumlarda atanmış vasilere ilişkin mahkemece verilmiş vesayet kararının aslı ya da noter tarafından onaylı sureti istenir. Bununla birlikte vesayet kararı suretlerine Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Müdürlerince, aslının ibraz edilmesi kaydıyla “aslı gibidir” onayı verilir.

Engelli aylıklarına başvuruda bulunan vatandaşlara ücretsiz engelliler için sağlık kurulu raporu uygulamasından faydalanabilmeleri için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vâkufı Müdürü tarafından imzalanan sevk kâğıdı verilir.

Engelli Aylığı ile ilgili Ayrıntılı Bilgi İçin:

Engelli bireylerin aylık bağlanması işlemleriyle ve sonrasındaki ilgili konular için aşağıdaki adresten ayrıntılı bilgi alınabilir.

ENGELLİ BAKIM HİZMETLERİ

1-Engelli bakım hizmetleri nelerdir?

Resmi bakım ve özel bakım merkezlerinde bakım ihtiyacı olan engellilere yatılı ve gündüzlü hizmetler verilmektedir. Ayrıca, bakım ihtiyacı olan engelli bireylerin ikametgâh adreslerinde evde bakım hizmeti bulunmaktadır. Ancak, bu hizmet evde bakıma destek yardımı olarak sosyal yardım niteliğinde Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü görev alanına verilmiştir (Temmuz 2015).

2- Resmi ve yatılı-gündüzlü bakım merkezine yerleştirme veya faydalanma işlemi için nereye başvuru yapılır ve hangi mevzuat ile işlem yapılır?

Engellilere hizmet veren resmi ve yatılı-gündüzlü bakım merkezlerine yerleşmek veya faydalanmak için Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine başvuru yapılması gerekmektedir. Engellilerin Bakımı Rehabilitasyonu ve Aile Danışmanlığı Hizmetlerine Dair Yönetmelik kapsamında işlem yapılmaktadır.

3-Resmi bakım merkezlerinin hizmetlerinden yararlanmak için yapılacak müracaatlarda istenecek belgeler nelerdir?

a)Engelli Sağlık Kurulu Raporu. Engellinin bulaşıcı hastalığı ve madde bağımlılığının olması durumunda bu husus raporda belirtilir.

b)Yatılı ve sürekli bakımı için bakım ve rehabilitasyon merkezine yerleştirilecek olan, on sekiz yaşını tamamlamamış engelli için ilgili mahkemelerden alınacak koruma altına alınması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı.

c)On sekiz yaşını tamamlamış olup akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini görememesi veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması nedenleriyle kısıtlanması gerekli engelli için ilgili mahkemelerden alınacak kısıtlanması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı.

d)Terk/bulutnu ve yakını bulunmayan kimsesiz engellilerin yasal işlemleri, engellinin bulunduğu İl Müdürlüğünce yürütülür.

4-Özel ve yatılı-gündüzlü bakım merkezine yerleştirme veya faydalanma işlemi için nereye başvuru yapılır ve hangi mevzuat ile işlem yapılır?

Engellilere hizmet veren özel ve yatılı-gündüzlü bakım merkezlerine yerleşmek veya faydalanmak için Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine başvuru yapılması gerekmektedir. Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik ile **Bakıma Muhtaç Engellilere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği** kapsamında işlem yapılmaktadır.

5- Özel ve yatılı-gündüzlü bakım merkezine yerleştirme veya faydalanma ve evde bakım hizmeti için engelliden istenecek belgeler nelerdir?

a)T.C. Kimlik Numarası beyanı,

b) Engelli sağlık kurulu raporu,

c)Yatılı ve sürekli bakımı için resmi veya özel bakım merkezine yerleştirilecek olan; 18 yaşını tamamlamamış bakıma muhtaç özürülü için ilgili mahkemelerden alınacak, koruma altına alınması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı; 18 yaşını tamamlamış olup akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini görememesi veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması nedenleriyle kısıtlanması gerekli bakıma muhtaç özürülü için ilgili mahkemelerden alınacak, kısıtlanması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı.

d)Bakmakla yükümlü olunan bireyler kapsamındaki kişilerin gelir ve mal durumuna ilişkin yazılı beyanı ve taahhüdü ile beyanın içeriğine dair belgeler,

e)İki adet vesikalık fotoğraf,

f) Varsa öğrenim durumunu gösterir belge veya sureti,

g)Engellinin vasisi var ise, vesayete ve vasi atanmasına ilişkin mahkeme kararı,

h)Anne babanın boşanmış olması hâlinde, boşanmaya ilişkin mahkeme kararı,

ı)İl müdürlüklerince, beyan edilen T.C. Kimlik Numarası üzerinden elde edilecek nüfus cüzdanı sureti, aile nüfus kayıt örneği ve ikametgâh adres belgesi dosyaya eklenecektir.

i)Anne babanın boşanmış olması hâlinde, boşanmaya ilişkin mahkeme kararı,

6-Özel bakım merkezlerinde bakım için hangi koşullar aranmaktadır?

Özel bakım merkezinden yararlanabilmek için tam teşekküllü hastanelerden alınacak 16.12.2010 tarih ve 27787 Sayılı Resmî Gazetede Yayımlanan” Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik” kapsamında alınan Engelli Sağlık Kurulu Raporlarında engel oranı % 50 ve üzeri olup ağır engelli EVET- HAYIR bölümünde EVET ibaresi olması;

30.07.2006 tarih 26244 sayılı “Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik” kapsamında bakım ihtiyacı olduğuna dair bakım raporu; Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle; kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olunan birey sayısına göre kendisine düşen ortalama aylık gelir tutarının, bir aylık net asgari ücret tutarının 2/3’ünden daha az olduğunun (606.95 TL/ 1 Temmuz 2015-31 Aralık 2015) bakım raporu ile tespit edilmesi gerekmektedir.

7-Özel bakım merkezlerinde bakım için devlet tarafından bakım ücreti nasıl ve ne kadar ödenmektedir?

Bakanlığımız tarafından her bir engelli için özel bakım merkezine her ay ödenen bakım ücreti 20.000 gösterge rakamı ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154. maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayının çarpımı sonucu

bulunan tutardan fazla olamaz. (Aylık Katsayıx20.000+% 8 KDV=1.794.61 TL/ 1 Temmuz 2015-31 Aralık 2015)

8- Evde bakım ücreti/Evde bakıma destek yardımından faydalanma işlemi için nereye başvuru yapılır ve hangi mevzuat ile işlem yapılır?

Bakım ihtiyacı olan engellilerin evde bakım ücreti/evde bakıma destek yardımından faydalanması için Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine başvuru yapılması gerekmektedir. Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik kapsamında işlem yapılmaktadır. Bu hizmet evde bakıma destek yardımı olarak sosyal yardım niteliğinde Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü görev alanına verildiğinden (Temmuz 2015) SYGM tarafından yeni Yönetmelik hazırlanmış olup henüz yürürlüğe girmemiştir.

9- Evde bakım ücreti/Evde bakıma destek yardımından yararlanma koşulları nelerdir?

Evde bakım ücreti/evde bakıma destek yardımından yararlanabilmek için hastanelerden alınacak 16.12.2010 tarih ve 27787 Sayılı Resmî Gazetede Yayımlanan” Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik” kapsamında alınan Engelli Sağlık Kurulu Raporlarında engel oranı % 50 ve üzeri olup ağır engelli EVET- HAYIR bölümünde EVET ibaresi olması gerekmektedir.

30.07.2006 tarih 26244 sayılı “Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik” kapsamında bakım ihtiyacı olan engelli koşullarına sahip olmak.

Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle; kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olunan birey sayısına göre kendisine düşen ortalama aylık gelir tutarının, bir aylık net asgari ücret tutarının 2/3'ünden daha az olduğunun (606.95 TL/ 1 Temmuz 2015-31 Aralık 2015) bakım raporu ile tespit edilmesi gerekmektedir.

10- Bakım ihtiyacı olan engellilere ödenen evde bakım ücreti/evde bakım destek yardımı tutarı nasıl ve ne kadar ödenmektedir?

Evde bakım ücreti/evde bakıma destek yardımı her bir engelli için her ay 10.000 gösterge rakamı ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154. maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayının çarpımı sonucu bulunan tutar kadar ödenir (Aylık Katsayıx10.000=830.84 TL./ 1 Temmuz 2015-31 Aralık 2015)

11- Engelli bakım hizmeti verilen kişiler veya hizmet ile ilgili diğer kurum/kuruluş veya kişilerden gelen araştırma talepleri için nereye başvuru yapılır?

Araştırmanın konusu, araştırmanın amacı, hedefi, yöntemi, kullanılacak ölçekler, süresi, kaynakçası, etik kurul kararı, kuramsal çerçevesi, nerede yapılacağına ilişkin bilgileri içeren dosyayla birlikte araştırmanın yapılacağı Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne başvuru yapılmaktadır. Başvuru İl Müdürlüğüne değerlendirildikten sonra bu dosya İl Müdürlüğü görüşünün de eklenerek Bakanlığımız Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığına gönderilmesi gerekmektedir.

ENGELLİ KİMLİK KARTI

1. Engelli Kimlik Kartı Nedir ve Hangi Kurum Tarafından Verilmektedir?

19.07.2008 tarihli ve 26941 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Engelliler Veri Tabanı Oluşturulmasına ve Engellilere Kimlik Kartı Verilmesine Dair Yönetmelik” gereği engellilere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanmada kullanılmak üzere engelli kişilere verilen kimlik kartıdır. Engelli kimlik kartı Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri aracılığı ile düzenlenmektedir.

2. Engelli Kimlik Kartı Kimlere Verilmektedir?

Engelli kimlik kartı, doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle meydana gelen bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal yeteneklerini yüzde kırk (%40) veya daha yüksek bir

oranda kaybeden ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan engelli bireylere verilmektedir.

3. Engel Oranında Değişiklik, Soyadı Değişikliği, Kimliğin Kaybolması Veya Yıpranmış Olması Durumunda Nereye Müracaat Edilir?

Engelli kimlik kartları; içerdiği bilgilerin değişmesi, kaybedilmesi, çalınması veya herhangi bir nedenle kullanılamaz hale gelmesi durumunda, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri tarafından yeniden düzenlenir.

4. Engelli Kimlik Kartı Engelli Sağlık Kurulu Raporu Yerine Geçer Mi?

Engelli kimlik kartı engelli sağlık kurulu raporu yerine geçmez. Kimlik kartına sahip her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, mevzuatta münhasıran engelli kişilere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanır. Kimlik kartı alıp almamak engelli kişinin isteğine bağlıdır.

5. Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşı (Mavi Kartı olanlar), Yaşadığı Ülke Makamlarınca Düzenlenen Engelli Sağlık Kurulu Raporu ile Engelli Kimlik Kartı Alabilir Mi?

Yabancı ülkede yaşayan Türk vatandaşlarımızın yaşadığı ülke makamlarınca verilmiş olan engelli sağlık kurulu raporu Türkiye’de geçerli değildir. Engelli kimlik kartı almak üzere, mevzuat gereği yetkili hastanelere müracaat ederek yeniden engelli sağlık kurulu raporu almaları gerekmektedir.

6. Engelli Kimlik Kartı İle Ülkemizde Engelli Kişilere Sağlanan Hak Ve Hizmetler Nelerdir?

Engelli kimlik kartı ile başta ücretsiz ve indirimli seyahat olmak üzere birçok hak ve hizmetten yararlanılmaktadır.

Engelli kişilerin faydalanacakları hak ve indirimler; ilgili kurum, kuruluş veya yerel yönetimler tarafından belirlenmektedir. Bunun

yanında bazı kamu ve özel sektör kuruluşlarının, engelli kimlik kartı, nüfus cüzdanına işlenmiş engellilik bilgisi ya da engellilere verilen sağlık kurulu raporunu esas alarak engellilere sağladığı kolaylıklar bulunmaktadır. Bu indirimler ve/veya oranları zaman zaman ilgili kurumlar tarafından değiştirilebilmektedir.

İNDİRİMLER

1. Şehirlerarası Yolcu Otobüslerinde Engellilere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?

Şehirlerarası yolcu otobüslerinde, Karayolları Taşıma Yönetmeliğinin 57. maddesinin 11. fıkrası gereği; % 40 oranında engelli olduğunu belgeleyen kişiler için bilet ücreti, geçerli ücret tarifesi üzerinden % 30 indirimli düzenlenmektedir.

2. Türk Hava Yolları Tarafından Engellilere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?

Türk Hava Yolları, % 40 ve üzeri oranda engelli olan yolculara, uygulanabilir ücretler üzerinden tüm iç ve dış hatlarda % 20 indirim sağlamaktadır. İndirimden faydalanmak isteyen % 40 ve üzeri oranda engelli kişilerin ve refakatçilerinin, engelli kimlik kartı veya sağlık kurulu raporu veya "Engelli" ibaresi bulunan nüfus cüzdanlarını ibraz etmeleri gerekmektedir.

3. Müze ve Ören Yeri Girişlerinde Engellilere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?

Müze ve ören yerlerine, engelliler ile bir refakatçisi, gaziler, şehit ve gazilerin eş ve çocukları, 65 yaş ve üstü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları kimliklerini ibraz etmek suretiyle ücretsiz biletle girmektedirler.

4. Milli Parklar, Tabiatı Koruma Alanları Ve Tabiat Parklarına Girişinde Engellilere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?

Engelliler, harp malulü ve gaziler ile bunların eşleri, çocukları ve anne babalarından, kimliklerini ibraz etmek suretiyle milli parklar, tabiatı koruma alanları ve tabiat parklarına girişte ücret alınmamaktadır.

5. Engelli bireyler için GSM Şebekelerinde (Cep Telefonlarında) Uygulanan İndirimli Tarife Nasıldır?

GSM operatörleri, engelli kişilere özel tarifeler uygulanmaktadır.

6. Ücretsiz Ve İndirimli Seyahat Hakkı Konusunda Engelli Ve Yaşlı Bireyler Hangi Hak Ve Hizmetlerden Yararlanabilmektedir?

12 Temmuz 2013 tarihinde yürürlüğe giren 6495 sayılı Kanunla, "4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"da yapılan değişiklikle;

- Şehit yakınları ve gazilere,

-Engel oranı %40 ve üzerinde olan engelli bireylere,

- Ağır engelli bireylerin birlikte yolculuk ettikleri en fazla bir refakatçisine

demiryolları ve denizyollarının şehir içi ve şehirlerarası hatlarından, belediyelere, belediyeler tarafından kurulan şirketlere, birlik, müessese ve işletmelere veya belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden **ücretsiz** olarak yararlanma hakkı;

- 65 yaşın üstündeki vatandaşlara;

demiryolları ve denizyollarının şehir içi hatları ile yukarıda sayılan şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden **ücretsiz** olarak, demiryolları ve denizyollarının şehirlerarası hatlarından ise % **50 indirimli** olarak yararlanma hakkı getirilmiştir.

Ayrıca toplu taşıma araçlarının ait olduğu kurum ve kuruluşlar, belediyeler, belediyeler tarafından kurulan şirketler, birlikler, müessese ve işletmeler, **altmış yaş ile altmış beş yaş arasında bulunan kişilerin** toplu taşıma araçlarından ücretsiz veya indirimli olarak yararlanmasını sağlayabilirler.

Ücretsiz seyahat hakkından yararlanmaya ilişkin usul ve esaslar, 4.3.2014 tarihli ve 28931 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak

yürürlüğe giren ve Bakanlığımızca çıkarılan “Ücretsiz veya İndirimli Seyahat Kartları Yönetmeliği” ile belirlenmiştir.

Anılan Yönetmeliğe göre ücretsiz seyahat hakkında;

- 65 yaşın üstündeki vatandaşlar nüfus cüzdanları ile,

- Engelli bireyler Bakanlığımız İl Müdürlüklerince verilen “**Engelliler İçin Kimlik Kart**”ları ile yararlanabileceklerdir.

Yönetmeliğin 6 ncı maddesi uyarınca engelli bireyler;

‘ Halen yürürlükte olan 19/07/2008 tarihli ve 26941 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Özrümlüler Veritabanı Oluşturulmasına ve Özrümlülere Kimlik Kartı Verilmesine Dair Yönetmelik” uyarınca almış oldukları engelli kimlik kartlarını

‘ Bu Yönetmelik yayımlanmadan önce alınmış ve anılan Yönetmeliğin geçici 1 inci maddesinde geçerlilikleri korunmuş olan; **13/8/1998 tarihli ve 23432 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Özrümlüler İçin Kimlik Kartı Yönetmeliği”** uyarınca verilmiş bulunan engelli kimlik kartlarını,

‘ **30/10/2005 tarihli ve 25981 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Özrümlüler Veritabanı Oluşturulmasına ve Özrümlülük Bilgisinin Nüfus Cüzdanında Yer Almasına Dair Yönetmelik”** uyarınca nüfus cüzdanlarında engel oranını gösteren ibare bulunan nüfus cüzdanlarını ibraz ederek bu haklarını kullanabileceklerdir.

Bu çerçevede, engelli bireylerin yürürlükteki hükümlere göre geçerli olan ve yukarıda sayılan **engelli kimlik kartlarını yenilemelerine gerek bulunmamaktadır. Yukarıda sayılan engelli kimlik kartı bulunup ücretsiz seyahat hakkında refakatçisi olmadan tek başına yararlanmak isteyen ağır engelli bireylerin** de kartlarını yenilemeleri gerekmemektedir.

Ancak ücretsiz seyahat hakkında refakatçisi ile birlikte yararlanmak isteyen ağır engelli bireyler, Bakanlığımızca yeni dizayn edilen ve üzerinde “Ulaşımında refakatçi hakkı vardır” ibaresi bulunan “Engelliler için kimlik kartları”nı kullanmaları gerekmekte olup bu vatandaşlarımız ikamet ettikleri ilde bulunan Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne başvurarak kartlarını

yenilemelilerdir. Kimlik kartını değiştirmek isteyen ağır engelli bireylerin, ağır engellilik ilk olarak 16/7/2006 tarihli ve 26230 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelikte tanımlandığı için, başvuru yaparken bu tarihten önce alınmış olan veya bu tarihten sonra alınmış olsa bile ağır engelliliğin değerlendirilmiş olduğu sağlık kurulu raporlarını kullanmaları şarttır.

“Ulaşımında refakatçi hakkı vardır” ibaresini içeren “Engelliler için kimlik kartı”nı ibraz eden engelli bireylerin refakatçisinden başka herhangi bir belge talep edilmeyecektir.

Bilindiği üzere, ücretsiz seyahat hakkını düzenleyen 4736 sayılı Kanununun 1 inci maddesinin yedinci fıkrası “İlgili kurumlar, belediyeler ile belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketler, ücretsiz ve indirimli seyahat hakkının kullanılması ile ilgili olarak gerekli tedbirleri alırlar. Ücretsiz veya indirimli seyahat hakkının kullandırılmaması hâlinde bu haktan faydalandırılmayan her kişi için toplu taşıma aracının tarifesi üzerinden elli tam bilet bedeli tutarında idari para cezası mülki idare amiri tarafından uygulanır. Bu maddeye göre verilecek idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir.” hükmünü amirdir. Bu bağlamda belediyeler, söz konusu hakkın kullanımını sadece yetki sınırları içinde ikamet eden kişilerle sınırlandırılmasına sebebiyet verecek uygulamalardan kaçınarak, **yetki sınırları içinde yaşasın ya da yaşamasın tüm vatandaşların söz konusu haktan eşit bir şekilde yararlanabilmesi için gerekli tedbirleri** almakla yükümlüdürler.

İŞ, İSTİHDAM

1. İşe Yerleştirilme Taleplerini Karşılama Yetkisi Hangi Kurumlardadır?

Engelli kişilerin devlet memuru olarak istihdamları Devlet Personel Başkanlığı koordinasyonunda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca, kamuda ve özel sektörde işçi olarak istihdamları ise Türkiye İş Kurumu tarafından yapılmaktadır.

2. İşe Girmek Ve Çeşitli Kurumlara Engelli Eleman Alınıp Alınmayacağına İlişkin Bilgileri Öğrenmek İçin Hangi Yol

İzlenmelidir?

Kamu kurum ve kuruluşlarına engelli kadrosuna devlet memuru veya işçi olarak atanmak için öncelikle yapılacak olan merkezi sınava Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı (EKPS) girmek gerekmektedir.

Devlet memurluğuna ilişkin sınav duyurusu Devlet Personel Başkanlığınca yapılmakta olup ayrıca ilgili kurumun Web sitesinde (<http://www.dpb.gov.tr/tr-tr>) yayımlanmaktadır.

Engelli bireylerin işçi olarak işe yerleşebilmesi için Türkiye İş Kurumu'na (Türkiye İş Kurumu İl Müdürlüklerine veya www.iskur.gov.tr adresinden) başvuru yapabilirsiniz.

Ayrıntılı bilgi için: www.iskur.gov.tr

3. 4857 Sayılı İş Kanunu Kapsamındaki İşyerlerinin Engelli Çalıştırma Zorunluluğu Ne Kadardır?

İşverenler, eli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde dört engelli işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanır.

Özel sektör işverenlerince bu madde kapsamında çalıştırılan 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabi engelli sigortalılar ile 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde belirtilen korumalı işyerlerinde çalıştırılan engelli sigortalıların, aynı Kanunun 72 nci ve 73 üncü maddelerinde sayılan ve 78 inci maddesiyle belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı, kontenjan fazlası özürsüz çalıştıran, yükümlü olmadıkları halde engelli çalıştıran işverenlerin bu şekilde çalıştırdıkları her bir engelli için prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerini tamamı Hazinece karşılanır.

4. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa Tâbi Kurum Ve Kuruluşlarda İstihdam Edilmesi Gereken Engelli Oranı Ne Kadardır?

Devlet Memurları Kanununa göre; kurum ve kuruluşlar çalıştırdıkları personele ait kadrolarda %3 oranında engelli personel çalıştırmak zorundadır. %3'ün hesaplanmasında ilgili kurum veya kuruluşun (taşra teşkilatı dâhil) toplam dolu kadro sayısı dikkate alınır.

5. Engelli İşçi Veya Memur Çalıştırmamanın İşverene Getirdiği Bir Yaptırım Var mıdır?

Kamu ve özel sektör işverenlerinden sorumluluğunu yerine getirmeyenlerden her ay çalıştırmadığı her engelli için belli bir miktar para cezası kesilmektedir. Engelli memur çalıştırmamanın herhangi bir müeyyidesi bulunmamaktadır.

6. Engelli İstihdam Etme Sorumluluğunu Yerine Getirmeyen İşverenlerden Toplanan Ceza Paraları Hangi Amaçlar İçin Kullanılmaktadır?

Engelli istihdam etme sorumluluğunu yerine getirmeyen işverenlerden toplanan ceza paraları, engellilerin ..kendi işini kurmaları, engellinin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojileri, engellinin işe yerleştirilmesi, işe ve işyerine uyumunun sağlanması ve bu gibi projelerde kullanılır.

7. Özelleştirilen Veya Özelleştirilme Kapsamına Alınan Kamu Kuruluşlarında Çalışan Engellilerin Yasal Hakları Nelerdir?

Kapatma ve tasfiye hâllerinde işten çıkarılma durumunda iş kaybı tazminatı, engellilere, kanunun diğer çalışanlara tanıdığı hakların iki katı oranında ödenir.

5398 sayılı “Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” un 21inci maddesine göre;

“.....Bu Kanuna göre özelleştirme kapsamına alınan kuruluşların (iştirakler hariç) özelleştirmeye hazırlanması, özelleştirilmesi, küçültülmesi veya faaliyetlerinin kısmen ya da tamamen durdurulması, süreli ya da süresiz kapatılması veya tasfiye edilmesi nedeniyle; bu kuruluşlarda iş sözleşmesine dayalı olarak ücret karşılığı çalışanlardan iş sözleşmeleri tâbi oldukları iş kanunları ve toplu iş sözleşmeleri gereğince tazminata hak kazanacak şekilde sona ermiş

olanlara, kanunlardan ve yürürlükteki toplu iş sözleşmelerinden doğan tazminatları dışında ilave olarak iş kaybı tazminatı ödenir. Ayrıca bunların mesleklerinde geliştirilmesine, bir meslekte yetiştirilmesine veya meslek edindirilmesine ilişkin eğitim giderleri ile yeni iş bulmalarına katkı sağlamak amacıyla yapılacak giderler Özelleştirme Fonundan karşılanır. Engelli personele (ilgili kanunların öngördüğü I, II ve III. derece), bu maddede belirtilen tutarın iki katı olarak iş kaybı tazminatı ödenir. İş kaybı tazminatı ödenmesi ve sağlanabilecek diğer hizmetlere ilişkin işlemler Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından yürütülür.”

MESLEKİ EĞİTİM

1. Engellilere Yönelik Meslekî Eğitim Faaliyetlerini Hangi Kurum/Kuruluşlar Yürütmektedir?

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde İşitme Engelliler Çok Programlı Liseleri, Ortopedik Engelliler Meslek Liseleri, zihinsel engellilere yönelik Meslekî Eğitim Merkezleri, İş Eğitim Merkezleri ve Yetişkin Zihinsel Engelliler İş Eğitim Merkezleri özürülere yönelik meslekî eğitim programları düzenlenmektedir.

Bu kuruluşların meslekî eğitim faaliyetlerinden yararlanmak isteyen kişiler Ankara'daki kuruluşlar için Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne, illerdeki kuruluşlar için il Millî Eğitim Müdürlüklerine başvurabilirler.

2. Engellilere Yönelik Meslek Edindirme Kurslarını Hangi Kurum/Kuruluşlar Düzenlemektedir?

Türkiye İş Kurumu ve MEB Çıracılık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü özürülere yönelik meslek edindirme kursları düzenlemektedir.

MUHTAÇ AYLIĞI

1. Muhtaç Aylığı Nedir?

Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından ödenen ayıktır. Vakıflar Yönetmeliğinin hükümlerine göre, 18 yaşından büyük engelli bireylere ve 18 yaşından küçük engelli çocuğu bulunan ana babalara ve ayrıca,

annesi veya babası olmayan 18 yaşından gün alamamış yetim çocuklara aylık bağlanmaktadır.

2. Muhtaç Aylığını Kimler Alabilir?

% 40 ve üzeri engelli olan muhtaçlara,

* Sosyal güvencesi olmaması,* Herhangi bir gelir veya aylığı bulunmaması,

* Mahkeme kararı veya kanunla bakım altına alınmamış olması,

* Gelir getirici taşınır ve taşınmaz malı mevcut olmaması veya olup da bunlardan elde edeceği aylık ortalama gelirinin bu yönetmelikle belirlenen muhtaç aylığı miktarını geçmemesi, halinde muhtaç aylığı bağlanır.

3. Muhtaç Aylığı İçin Gerekli Belgeler Nelerdir?

- Muhtaç aylığı başvuru formu
- Engelli için sağlık kurulu raporu
- Muhtaç aylığı başvuru formu www.vgm.gov.tr adresinden de sağlanabilir.

4. Muhtaç Aylığı İçin Nereye Başvurulur?

Engelli bireyler başvuru formunu doldurup imzaladıktan sonra engelini ve engel oranını belirten “engelli sağlık kurulu raporunu” ekleyip, ikamet ettiği ilin bağlı olduğu Vakıflar Bölge Müdürlüğüne şahsen, posta yoluyla veya Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün internet sitesi üzerinden başvuru yapabilirler.

SOSYAL YARDIMLAR

1. Aynı Nakdi Yardım (Yiyecek, Giyecek, Para Yardımı) Yapılmakta mıdır?

Muhtaç durumda olup, herhangi bir sosyal güvenliği olmayan kişiler; İl veya ilçedeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına başvuruda bulunarak, aynı ve nakdi yardımlardan yararlanabilirler.

Ayrıca, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü 'nce muhtaç durumdaki ailelerin çocuklarının bakımına destek için ayni ve nakdi yardımlar yapılmaktadır. Muhtaç olup, engelli çocuğunun bakımında güçlükler yaşayan aileler bu yardımdan yararlanmak için İllerinde bulunan İl Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğüne müracaat edebilirler.

VERGİ İNDİRİMİ VE ARAÇLAR

1. Engelliliğe Bağlı Gelir Vergisi İndiriminden Kimler Yararlanabilmektedir?

Engelli hizmet erbabı ile bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan hizmet erbabı, Engelli serbest meslek erbabı ile bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan serbest meslek erbabı, basit usulde vergilendirilenlerden, tüccar ve ücretli durumuna girmeksizin, imalat, tamirat ve küçük sanat işleri ile uğraşan, (ilk madde ve yardımcı malzeme müşteriye ait olarak faaliyet gösteren terzi, tamirci, marangoz gibi) engelliler yararlanmaktadırlar.

2. Kamu Sektöründe ve Özel Sektörde Çalışan Engellilerin Gelir Vergisi İndiriminden Yararlanabilmeleri İçin Yapacakları İşlemler Nelerdir?

Gelir vergisi indiriminden yararlanmak isteyen engelli hizmet erbabı, nüfus kâğıdının örneği ve çalıştığı işyerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge ile birlikte illerde Defterdarlık Gelir Müdürlüğüne, bağımsız Vergi Dairesi bulunan ilçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne, diğer ilçelerde Mal Müdürlüğüne bir dilekçe ile başvuracaktır.

3. Engellinin Sahip Olduğu Konutta Vergi Muafiyeti Var mıdır?

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca 200 metrekareden küçük tek konutu olan engelliler emlak vergisinden muaftır.

4. Engellilik Derecesi %90 veya Üzerinde Olanların Taşit Alımlarında Özel Tüketim Vergisi İstisnası Nasıldır?

Engel Oranı %90 ın üzerinde olan engelli bireyler için iki tür ÖTV indirimi uygulaması vardır.

Birincisi, Taşıtta Tadilat Aranmayan İstisna Uygulamasıdır:

Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinin (a) alt bendi uyarınca, Kanuna ekli (II) sayılı listedeki kayıt ve tescile tabi mallardan, Türk Gümrük

Tarife Cetvelinin,

- 87.03 tarife pozisyonunda yer alan, 1600 cm³ veya altında motor silindir hacmine sahip binek otomobil, panelvan, pick-up, arazi taşıtı, ATV, jeep, steysin vagon, vb. taşıtların,

- 87.04 tarife pozisyonunda yer alan, eşya taşımaya mahsus, 2800 cm³ veya altında motor silindir hacmine sahip van, panelvan, kamyonet, pick-up, vb. taşıtların,

- 87.11 tarife pozisyonunda yer alan, motor silindir hacmine bakılmaksızın, motosikletlerin

engellilik derecesi %90 veya daha fazla olan engelliler tarafından beş yılda bir defaya mahsus olmak üzere ilk iktisabı ÖTV'den müstesnadır. Bu istisnadan yararlanmak için, taşıtın özel tertibatlı olması engellinin taşıtı bizzat kullanması şartı aranmaz.

İkincisi ise, Taşıtta Tadilat Aranmayan İstisna Uygulamasıdır:

Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinin (b) alt bendiyle, Kanuna ekli (II) sayılı listede 87.03 tarife pozisyonu kapsamında vergilendirilen;

- Yük taşımada kullanılıp azami ağırlığı 3,5 tonu aşmayan ve yolcu taşıma kapasitesi istiap haddinin %50'sinin altında olan taşıtların,

- Sürücü dâhil 9 kişilik oturma yeri olan taşıtların

engellilik durumlarının taşıtları bizzat kullanamayacak ve sürekli olarak tekerlekli sandalye veya sedye kullanmalarını gerektirecek nitelikte olduğunu, yetkili sağlık kurumundan alınmış engelli sağlık kurulu raporuyla tevsik eden ve engellilik derecesi %90 veya daha fazla olan engelliler tarafından, beş yılda bir defaya mahsus olmak üzere ilk

iktisabı ÖTV'den istisna edilmiştir. Taşıtta, ilk iktisaptan önce tekerlekli sandalye veya sedye ile binilmesine ve seyahat edilmesine uygun tertibat yaptırılması zorunludur.

(II) sayılı listenin 87.03 tarife pozisyonu sırası kapsamında vergilendirilen; motor silindir hacmi 2.800 cm³'ü aşan taşıtlar, bütün tekerlekleri motordan güç alan veya alabilen taşıtlar, sürücü dâhil 8 kişiye kadar oturma yeri olan binek otomobilleri, yarış arabaları ve arazi taşıtlarının ilk iktisabında bu istisnadan yararlanılamaz.

Dolayısıyla bu istisna kapsamında, 87.03 tarife pozisyonunda sınıflandırılan panelvan, kombi gibi hem yük hem yolcu taşımacılığında kullanılabilen çok amaçlı taşıtlar ile sürücü dâhil 9 kişilik oturma yeri olan taşıtların ilk iktisabı yapılabilir.

Ayrıca, fabrika çıkışı veya ithali sürücü dâhil 9 kişilik oturma yeri olarak yapılan ve taşıtın "Araç Tip Onayı Belgesi"ne uygun, tamamlanmış araç uygunluk belgesinde de bu teknik özelliği belirtilen taşıtlardan, istisnadan yararlanabilen engellilerce engellilik durumlarına uygun olarak tekerlekli sandalye veya sedye ile binilmesine ve seyahat edilmesine imkân sağlayacak şekilde mezkûr düzenleme kapsamında yaptırılan tadilatla bağlı olarak oturma yeri sayısı düşürülen taşıtların ilk iktisabı da bu düzenleme kapsamındadır.

Bunun yanı sıra, 10 veya üstü oturma yerine sahip taşıtların, mezkûr düzenleme çerçevesinde yaptırılan tadilat sonucu, istisna kapsamındaki taşıtlar haline getirilmesi suretiyle ilk iktisaplarının yapılması halinde de diğer şartların sağlanmasına bağlı olarak, söz konusu istisna düzenlemesinden yararlanılabilir.

Mezkûr istisnadan, yalnızca engellilik durumları sürücü olmalarını engelleyecek nitelikte olan, sürekli olarak tekerlekli sandalye veya sedye kullanması gerektiğini ve engellilik derecesinin %90 veya üzeri olduğunu engelli sağlık kurulu raporu ile belgeleyen engelliler yararlanabilir.

5. Engellilik Derecesi %90'ın Altında Olan Engelli Bireylerin Taşıt Alımlarında İstisna Uygulaması Nasıldır?

Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinin (c) alt bendi uyarınca, (II) sayılı listedeki kayıt ve tescile tabi mallardan, Türk Gümrük Tarife Cetvelinin,

- 87.03 tarife pozisyonunda yer alan, 1600 cm³ veya altında motor silindir hacmine sahip binek otomobil, panelvan, pick-up, arazi taşıtı, ATV, jeep, steysin vagon, vb. taşıtların
- 87.04 tarife pozisyonunda yer alan, eşya taşımaya mahsus, 2800 cm³ veya altında motor silindir hacmine sahip van, panelvan, kamyonet, pick-up, vb. taşıtların,
- 87.11 tarife pozisyonunda yer alan, motor silindir hacmine bakılmaksızın, motosikletlerin

bizzat kullanmak amacıyla engelliliğine uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran engelliler tarafından ilk iktisabı ÖTV'den müstesnadır.

İstisnadan yararlanmak için taşıtın, özel tertibatlı olması engelli tarafından bizzat kullanılabilir durumda olması şarttır.

Bu uygulamada, taşıtı hareket ettirici aksam olarak debriyaj, fren ve gaz pedalları ile vites kolu kabul edilir. İlk iktisaptan önce hareket ettirici aksamda sabitlenmiş bir şekilde özel tertibat yapılması gerekmekte olup, yapılan özel tertibatın kişinin engelliliğiyle uyumlu olması da zorunludur.

Sol el ve/veya kolda engelliliği bulunanların, taşıtta hareket ettirici aksam sayılan manuel vites kolunu engelliliğe uygun olarak direksiyona monte ettirmesi ve benzeri şekilde tadilat yaptırması veya taşıtın fabrika çıkışında vitesin direksiyonun sağ tarafına sabitlenmiş olması gibi haller hareket ettirici aksamda özel tertibat olarak kabul edilir.

Direksiyona topuz takılması, engelin bulunduğu taraftaki silecek kolu, sinyal, cam silecek kumandası, dörtlü flaşör, ön-arka cam su fıskiyesi, korna ve kontak gibi düzeneklerin diğer tarafa alınması veya direksiyon simidine monte edilmesi ve benzeri tadilatlar taşıtı hareket ettirici aksamda özel tertibat kapsamında değerlendirilmez.

Taşıtın otomatik vitesli olması, engelliliğe uygun hareket ettirici özel tertibat yaptırılması şartının aranmasına engel değildir. Dolayısıyla

otomatik vitesli taşıtların hareket ettirici aksamında da kişinin engelliliğine uygun olarak sabitlenmiş özel tertibat yaptırılması gerekmektedir. Örneğin, sağ ayağı ampute olan bir engellinin, fren ve gaz pedalında özel tertibat yaptırmadan otomatik vitesli taşıtı kullanması mümkün olmadığından, ancak anılan tertibatın yaptırılması halinde otomatik vitesli bir taşıt bakımından istisnadan faydalanılabilir.

Öte yandan, manuel vitesli bir taşıtı vites kolunda ve/veya debriyaj pedalında sabitlenmiş özel tertibat yaptırmadan kullanamayacak durumda olan engelliler bakımından, otomatik vitesli taşıtlar, özel tertibatlı taşıt olarak kabul edilir.

Engellilik durumunun tevsikinde ibrazı zorunlu olan engelli sağlık kurulu raporu, engelliliği ile sadece özel tertibat yaptırılan taşıtların (veya engelliliği ile başkaca hareket ettirici özel tertibat yapılmasına gerek olmaksızın otomatik vitesli taşıtların) kullanılabilmesine dair değerlendirmeyi içermeli ya da bu hususun anlaşılabilmesini sağlayacak şekilde açık olmalıdır.

Engellilik derecesi %90'ın altında olanlarda, aranan şartları haiz olmak koşuluyla belli bir engellilik derecesine sahip olunması şartı aranmaz.

Öte yandan engellilik durumu, ilk iktisabı yapılacak taşıtın hareket ettirici aksamında tadilat yaptırılmasını gerektirecek nitelikte olmalıdır. Örneğin, sağ veya sol el parmaklardan herhangi bir ya da birkaçının olmamasına rağmen vitesin değiştirilmesine engel, vites kolunda tadilat yaptırılmasını gerektirecek bir durumun bulunmaması halinde manuel veya otomatik vitesli taşıt alımında istisna uygulanmaz.

6- ÖTV İstisna Kapsamında İlk İktisabı Yapılan Taşıtların Hurdaya Çıkarılması Halinde İstisna uygulaması nasıldır?

Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinin (d) alt bendiyle, söz konusu bendin (a), (b) ve (c) alt bentleri kapsamındaki taşıtların aynı alt bentlerde belirtilen tarafından ilk iktisabından sonra beş yıl geçmeden deprem, heyelan, sel, yangın veya kaza sonucu kullanılamaz hâle gelmesi nedeniyle hurdaya çıkarılmasında, bu alt bentler kapsamındaki taşıtları hurdaya çıkaran engelliler tarafından yeni bir taşıtın ilk iktisabı ÖTV'den istisna edilmiştir.

7. ÖTV uygulamasında engelli sağlık kurulu raporları ile ilgili özel hususlar nelerdir?

Engellilere, engelli sağlık kurulu raporu verilmesine dair ilgili mevzuatın değişmesi halinde, değişiklik tarihinden önce usulüne uygun olarak düzenlenmiş olan engelli sağlık kurulu raporları ÖTV istisnası uygulamasında geçerlidir. Ancak, Özel Tüketim Vergisi Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış sağlık kurulu raporlarına dayanılarak bu istisna kapsamında işlem tesis edilmez.

Engellinin, birden fazla engelli sağlık kurulu raporunun bulunması halinde, en son tarihli rapor bu uygulamada dikkate alınır. Engelli tarafından geçerli raporun ibraz edilmediğinin tespiti ve ibraz edilmeyen en son tarihli raporun da ilgili istisna uygulamasında aranılan mahiyette olmaması durumunda, ziyaa uğratılan vergi, vergi ziyai cezası ve gecikme faizi ile birlikte engelliden aranır.

Engelli sağlık kurulu raporunda, raporun süresiz olduğunun belirtilmesi halinde herhangi bir tarihle sınırlı olmaksızın; belirli süre içinde geçerli olduğunun belirtilmesi halinde, raporun süresinin bitimine altı aydan az bir süre kalmaması kaydıyla, bu süre içinde, ilk iktisabı yapılacak taşıtlar bakımından söz konusu raporlara dayanılarak istisnadan yararlanılabilir.

Sürelili raporlara dayanılarak istisnadan yararlanılması halinde, raporun süre bitiminde ÖTV istisnasının devamı için yeni rapor ibrazı aranmaz.

Engelliler tarafından ibrazı zorunlu engelli sağlık kurulu raporunun örneği ile şekli ve içeriğine ilişkin açıklamalar, söz konusu raporun verilmesine dair ilgili mevzuatla belirlenmiş olup, rapor tarihi dikkate alınmak suretiyle bu tarihte geçerli mevzuatla yapılan belirlemeler çerçevesinde raporun uygun olup olmadığı vergi dairesince tespit edilir. Bu kapsamda, engelli sağlık kurulu raporu verebilecek yetkili sağlık kurumlarının kontrolü de Sağlık Bakanlığının resmi internet sitesinden yapılır.

8. ÖTV istisnasından yabancı ülke vatandaşları ve mavi kartlılar yararlanabilmekte midir?

İstisnadan, Türkiye’de ikamet eden ve ikamet tezkeresine sahip yabancı ülke vatandaşları ile yurt dışında ikamet eden Türk uyruklu mavi kart sahipleri de yararlanabilir. Bunların da aranan şartları haiz olmaları ve belgeleri ibraz etmeleri gerektiği tabiidir. Ancak yurt dışından alınan ehliyet ve/veya rapora dayanılarak bu istisna uygulaması kapsamında işlem tesis edilemez.

9. ÖTV istisnası kapsamında alınan araçların mevzuatta belirlenen kişilerin dışında kullanımı halinde bir yaptırımı var mıdır?

İstisna şartlarına aykırı bir biçimde mevzuatta belirlenen kişilerin dışında kullanımının tespiti halinde ilk iktisapta ödenmeyen ÖTV, vergi ziyai cezası ve gecikme faizi ile birlikte engelliden alınır. Ayrıca, taşıtın ilk iktisabında yaptırılan hareket ettirici aksamın, sonradan söküldüğünün tespit edilmesi halinde de aynı yönde işlem tesis edilir. Söz konusu durumlara ilişkin tespitlerin, ilk iktisap tarihinden itibaren beş yıl geçtikten sonra yapılması halinde, ilk iktisapta ödenmeyen ÖTV ile ilgili olarak herhangi bir işlem tesis edilmeyeceği açıktır.

Öte yandan muvazaaya dayanan bir ilişki içerisinde engelli kişi adına taşıt iktisap edildiğinin tespiti halinde ilk iktisapta ödenmeyen ÖTV, vergi ziyai cezası ve gecikme faizi ile birlikte müştereken ve müteselsilen işleme taraf olanlardan (adına taşıt iktisap edilen engelli, engelli adına alıp fiilen kendi istifadesine kullanan ile durumdan haberdar olması şartıyla motorlu araç ticareti yapan kişiden) aranır.

10. Engellilere Ait Taşıtların Trafik İşlemleri Nasıl Yapılmaktadır?

Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 53 üncü maddesi uyarınca engellilere ait araçların trafik tescil kuruluşlarınca tescil işlemlerinin yapılması sırasında:

a) Bizzat kullanım amacıyla engelliler tarafından ithal edilen özel tertibatlı otomobiller ile motosikletlerin tescil belgelerine ve bilgisayar kayıtlarına, "Araç sahibi tarafından kullanılması zorunlu olup, ilgili gümrük müdürlüğünün izni olmadan devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, kiralanması, ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulur.

b) Engelliler tarafından ithal edilen özel tertibatlı minibüslerin tescil belgelerine ve bilgisayar kayıtlarına "Araç sahibinin eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılması zorunlu olup, ilgili gümrük müdürlüğünün izni olmadan devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, kiralanması ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulur.

c) Engellilik derecesi % 90'ın altında olan engelliler tarafından bizzat kullanılmak amacıyla özel tertibatlı araçların Özel Tüketim Vergisinden muaf olarak yurt içinden ilk iktisabında tescil belgelerine, "İlk iktisap tarihinden itibaren beş yıl geçmedikçe Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, "Özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulur. Herhangi bir engeli bulunmayan kişilerin kullanımına uygun olarak üretilmiş olan aracın teknik donanımlarında hiçbir değişiklik yapılmadan, engelli kişinin sağlık raporunda belirtilen tertibatın ilave aparatlarla taktırılmış olması halinde, bu araç araç sahibinin eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından da kullanılabilir. Aracın engelli veya bu kişiler tarafından her iki şekilde de kullanılabileceğinin yetkili kurum ve kuruluşlarca belgelendirilmesi şarttır.

ç) Özel tertibatı olmayıp, engellilik derecesi % 90 ve üzeri olan malul ve engelliler tarafından Özel Tüketim Vergisinden muaf olarak bizzat ithal edilen araçların tescil belgelerine ve bilgisayar kayıtlarına, "Araç sahibi engelli kişinin eşi, kanuni mümessili ile üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılması zorunlu olup, beş yıl içerisinde Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, kiralanması, ödünç verilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulur. Ayrıca ithal araçların gümrük şahadetnamelerinde, yukarıda belirtilen şerh dışında varsa diğer şerhler de tescil belgesine işlenir.

d) Engelliler tarafından ithal edilerek getirilen araçların, aynı durumdaki başka bir engelliye devri veya bunların ölümü sonucunda varislerine intikali halinde, bu araçlar gümrük vergisinden muaf olup, devir ve tescil işlemi ilgili gümrük müdürlüğünün iznine bağlıdır.

e) Özel tertibatlı olmayıp, engellilik derecesi % 90 ve üzeri olan engelliler tarafından Özel Tüketim Vergisinden muaf olarak yurt içinden satın alınıp ilk iktisabı yapılan araçların tescil belgelerine "İlk iktisap tarihinden itibaren beş yıl geçmedikçe Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulur.

f) Engellilere ait yurt dışından ithal edilmiş olan özel tertibatlı araçların Yönetmelikte izin verilen kişiler dışında başkaları tarafından kullanıldığının tespiti halinde; araç trafikten men edilerek bu hususta düzenlenecek bir tutanakla mer'i mevzuat çerçevesinde işlem yapılmak üzere Gümrük ve Ticaret Bakanlığının ilgili birimlerine intikal ettirilir.

Talep halinde, trafik denetleme kuruluşları tarafından engellilerin araçları için ayrılmış park yerlerinden istifade etmeleri amacıyla, engellilere ve gazilere örneği Yönetmelik ekinde yer alan park kartı verilir. Park kartlarının verilmesi, kullanılması ve iptaline dair usul ve esaslar Emniyet Genel Müdürlüğünce belirlenir.

11. Katma Değer Vergisi muafiyeti engelliler için nasıldır?

3065 sayılı Kanununun 17 nci maddesi uyarınca, engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programlarının teslimi KDV'den müstesnadır.

Münhasıran engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamlarında kullanmaları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç (örneğin; görme engellilerin kullandıkları baston, yazı makinesi, kabartma klavye; ortopedik engellilerin kullandıkları tekerlekli sandalye, ortez-protez gibi cihaz ve araçlar) ile özel bilgisayar programları istisna kapsamında kabul edilir. **Binek otomobili ve diğer nakil vasıtalarının ise sözü edilen "araç-gereç" kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.**

Engelliler dışında engelli olmayanlar tarafından da kullanılması mümkün olan araç ve gereçlerin teslimi, bu istisna kapsamında değildir.

12. H Sınıfı Sürücü Belgesi Nedir ve Nasıl Alınır?

Özel tertibatlı olarak imal, tadil ve teçhiz edilmiş motosiklet veya otomobil türünden araçları kullanacak engelliler H sınıfı ehliyet almak zorundadır. H sınıfı sürücü belgesine ilişkin düzenlemeler Karayolları Trafik Yönetmeliği'nde yer alır.H sınıfı ehliyet almak için, "Özel tertibatlı araç kullanabilir" ibaresi olan sağlık kurulu raporu ile birlikte sürücü kurslarına müracaat edilmelidir. H sınıfı ehliyet kurslarında, kursiyerler trafik ve ilkyardım derslerinden sorumludurlar. Motor dersinden muafırlar. Dört haftalık teorik ders süresi vardır. Geri kalan sürede de direksiyon eğitimi alınır.H sınıfı ehliyeti ömür boyu kullanmak veya belirli aralıklarla güncellemek, alınacak Sağlık Kurulu Raporunda kesinlik kazanır. El veya ayakta ortopedik engel olanlar ve işitme engelliler H sınıfı ehliyeti ömür boyu kullanabilir. Karayolları Trafik Yönetmeliğinde yapılan değişiklik uyarınca 2016 yılından sonra "H" sınıfı ehliyet değil kullanılan araç sınıfına göre ehliyet verilecektir. Var olan "H" sınıfı ehliyetleri de beş yıl içerisinde değiştirilecektir.

YARDIMCI ARAÇ GEREÇ VE CİHAZLAR

1. Sosyal Güvencesi Olmayanlar Ortopedik ve Diğer Yardımcı Araç ve Gereçleri Nasıl Alabilir?

İliniz veya İlçenizin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına müracaat ederek talepte bulunabilirsiniz. Ayrıca; Kızılay ve diğer sosyal yardım amaçlı dernek, vakıf, federasyon, Konfederasyonlardan bu konuda yardım alabilirsiniz.

Ayrıca belediyeler tarafından da çeşitli yardımlar yapılmaktadır.

2. Tekerlekli Sandalyenin Bedelini Kim Öder?

Bağlı bulunulan sosyal güvenlik kurumunca karşılanır. Herhangi bir sosyal güvenceye tâbi olmama halinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından sağlanması Valilik ve Kaymakamlıklardan talep edilebilir.

3. İşitme Cihazının Bedelini Kim Öder?

Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Talimatı gereğince ödeme yapılır. Cihazların ödenmeyen kısımları olmama halinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından sağlanması Valilik ve Kaymakamlıklardan talep edilebilir.

4. Hasta Alt Bezinin Bedeli Ödeniyor mu?

Hastalığı nedeniyle “mesane veya rektum” kontrolü olmadığına (çocuklar için en az iki yaşını tamamlamış olmak kaydı ile) ve hasta altı bezi kullanması gerektiğinin belirtildiği uzman hekim raporuna dayanılarak reçete düzenlenmesi halinde ihtiyaca binaen kullanılması öngörülen hasta alt bezine ait fatura bedelleri birer aylık devreler halinde Sosyal Güvenlik Kurumunca ödenir.

YAŞLI BAKIM HİZMETLERİ

1-Huzurevlerine kabul koşulları, başvuru yerleri ve istenilen belgeler nelerdir?

Kabul koşulları:

- 1) 60 yaş ve üzeri yaşlarda olmak,
- 2) Kendi gereksinimlerini karşılamasını engelleyici bir rahatsızlığı bulunmamak yeme, içme, banyo, tuvalet ve bunun gibi günlük yaşam etkinliklerini bağımsız olarak yapabilecek durumda olmak,
- 3) Ruh sağlığı yerinde olmak,
- 4) Bulaşıcı hastalığı olmamak,
- 5) Uyuşturucu madde ya da alkol bağımlısı olmamak,
- 6) Sosyal ve/veya ekonomik yoksunluk içinde bulunduğu

Sosyal İnceleme Raporu" ile saptanmış olmak.

Başvuru yerleri:

- 1) Yaşadıkları mahaldeki Huzurevi ve/veya Merkez Müdürlükleri,
- 2) İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü,
- 3) İlçe Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü,
- 4) Bakanlık veya İl Müdürlüğüne bir dilekçe ile başvuru yapılabilir.

Mülki Amirler, Muhtarlar, Kolluk Kuvvetleri, Belediye Başkanlıkları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile vatandaşlar tarafından İl Müdürlüklerine bildirilen acil durumdaki yaşlılar için yaşlıların başvurmasına gerek kalmaksızın kabul süreci başlatılabilmektedir. Basın yayın organlarındaki haberler de bildirim olarak kabul edilir.

İstenilen belgeler:

- 1) Dilekçe,
- 2) Vukuatlı Nüfus Kayıt Örneği,
- 3) İkametgah Belgesi,
- 4) Gelir durumunu gösterir belge örnekleri,
- 5) Sağlık Kurulu Raporu,
- 6) Sosyal Çalışmacı tarafından düzenlenecek Sosyal İnceleme Raporu,
- 7) İl Müdürlüğünce düzenlenecek yoksulluk belgesi. Sağlık Kurulu Raporunun karar bölümünde; “Huzurevine girmesinde sakınca yoktur” ya da “Huzurevi, Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde bakım görmesinde sakınca yoktur” şerhi yer almalıdır. Sosyal İnceleme Raporu ve diğer belgelerle birlikte değerlendirilerek kabulü uygun görülen yaşlının dosyası, yaşlının cinsiyeti, kalmak istediği oda tipi ve başvuru tarihi itibarıyla kabulü yapılır veya sıraya alınır. Yerleşmek istenilen kuruluşun kapasitesi dolu ise yaşlı sıraya alınır, sırası gelince kabul edilir.

Acil bakım ihtiyacı olan yaşlı, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce Türkiye genelinde uygun bir huzurevine hemen yerleştirilebilir.

2-Huzurevi ile Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi arasında bir fark var mıdır?

Huzurevi:

60 yaş ve üzerindeki yaşlı kişileri huzurlu bir ortamda korumak, bakmak ve bu kişilerin sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulan yatılı sosyal hizmet kuruluşudur.

Huzurevlerinde yaşlıların günlük yaşamlarını idame ettirmeleri için düzenlenen yaşlı odaları, dinlenme salonları, oturma birimleri, yemek salonu, kafeterya, ibadet yeri, uğraşı odaları, kuaför, terzi, kütüphane, revir vb. ortak kullanım alanları bulunur. Yaşlı Bakım ve

Rehabilitasyon Merkezi:

Yaşlı kişilerin yaşamlarını sağlık, huzur ve güven içinde sürdürmeleri amacıyla kendi kendilerini idare edebilecek şekilde rehabilitasyonlarının sağlandığı, tedavisi mümkün olmayanların ise sürekli olarak özel bakım altına alındığı yatılı sosyal hizmet kuruluşudur.

Özel Bakım:

Ruh sağlığı yerinde olup bulaşıcı hastalığı olmayan, yatağa bağımlı ya da fiziksel ve zihinsel gerilemeleri nedeniyle özel ilgi destek ve koruma gerektiren yaşlılara verilen hizmettir.

3-Bir huzurevi yaşlısı kuruluştan kısa süreli izinli olarak ayrılabilir?

Yaşlılar huzurevi dışına alışveriş ve gezmeye gitmekte sosyal servis sorumlularını haberdar etmek koşuluyla serbesttir. Ayrıca 1 yıl içinde sürekli bir ay olmak üzere toplam üç aydan fazla olmamak kaydıyla izne ayrılabilirler, zorunlu hallerde Kuruluş Müdürünün onayıyla bu süre uzatılabilir.

4-Huzurevinde yaşlıyı yakınları ziyaret edebilir mi?

Misafirler için düzenlenen bölümlerde yaşlılarını ziyaret edebilirler. Yaşlıların izni olmadan yaşadıkları bölümlere ziyaretçi kabul edilmez.

5-Hiçbir geliri ve mal varlığı olmayan yaşlı huzurevinde kalabilir mi?

Yapılacak olan inceleme ve araştırma sonucunda geliri ve mal varlığı olmadığı tespit edilen yaşlılar huzurevi bakım ve sağlık hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanabilirler.

6-Yaşlı, istenildiği zaman huzurevinden ayrılabilir mi?

Kendisinin ya da yakınlarının isteğiyle bir başka yerde yaşamını sürdürmek isteyen yaşlının dilekçe vermesi ve aylık bakım ücreti borcu bulunmaması durumunda sosyal servis görevlilerinin uygun görüşü, huzurevi müdürünün onayı ile huzurevi ile ilişkisi kesilebilir.

7-Huzurevlerinde geçici süreli veya sadece gündüzlü olarak kalınabilir mi?

Kuruluşlarda kapasite ve yer durumu uygun olduğu takdirde geçici, süreli ve gündüzlü bakım için yaşlı kabul edilebilir. Bu hususla ilgili aşağıda belirlenen şartlara göre hizmet verilir;

a) Geçici ve gündüzlü bakımdan yararlanmak isteyen yaşlıların kabullerinde Yönetmeliğin 50. ve 51. maddesinin hükümleri uygulanır. Huzurevinde kaldıkları süre içinde mevcut kurallara uymak zorundadırlar.

b) Geçici süreli kabul olunan ve gündüz bakımından yararlanan yaşlılar Huzurevinde kalan diğer yaşlıların yararlandığı tüm hizmetten yararlanırlar.

c) Geçici süre içinde kalan yaşlılar kaldığı oda ücretinin iki katını, gündüz bakımında ise kaldığı odanın ücretini aynen öderler.

d) Kuruluşlarımızda kalmakta olan yaşlılar sağlık ve ziyaret amaçlı olarak gittikleri ilin kuruluşlarında ücretsiz olarak kalabilirler.

Misafir olarak kalmak için, yaşlının gideceği Kuruluşla iletişime geçilerek, İl Müdürlüğünden Olur alınır.

8- Özel Huzurevi / Yaşlı Bakımevi açmak için ne yapmak gerekiyor?

Özel Huzurevi açmak için, bulunulan ilin İl Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğüne müracaat etmek gerekir.

İl Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlükleri, "Özel Huzurevleri ve Yaşlı Bakımevleri Yönetmeliği"nde belirlenen kriterler çerçevesinde kuruluş açmak isteyen kurucu adaylarını yönlendirirler.

Kaynaklar:

<http://eyh.aile.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/engelli-ayligi-2022-sayili-kanun-kapsaminda>

<http://eyh.aile.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/engelli-bakim-hizmetleri>

<http://eyh.aile.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/engelli-kimlik-karti>

<http://eyh.aile.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/indirimler>

<http://eyh.aile.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/is-istihdam>

<http://eyh.aile.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/mesleki-egitim>

<http://eyh.aile.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/muhtac-ayligi>

<http://eyh.aile.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/sosyal-yardimlar>

<http://eyh.aile.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/vergi-indirimi-ve-araclar>

<http://eyh.aile.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/yardimci-arac-gerec-ve-cihazlar>

<http://eyh.aile.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/yasli-bakim-hizmetleri>

Seydişehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Ulukapı Mah. 751. Sok. No:12 Seydişehir /KONYA

Tel: 0332 582 99 70

<http://seydisehirram.meb.k12.tr>

seydisehirram@gmail.com